

הישג פורץ דרך לעוצמה: הוכרה אחריות משרד הבריאות בהשלמת שכר דירה במסגרת סל שיקום

בימים אלה הושגה אבן דרך משמעותית במהלך משפטי ארוך שנים אותו יזמה עמותת עוצמה - נרשמה הכרה של בג"צ, ובהתאם גם של משרד הבריאות, בכך שסל השיקום למתמודדי נפש כולל בנוסף על שירותי תמיכה וליווי גם חובת השתתפות של משרד הבריאות לסיוע בשכר דירה. זאת בנוסף על התשלום ממשרד השיכון, ככל שנדרש על מנת להבטיח לזכאי הסל קורת גג ושיקום ראויים. תקדים חשוב זה, אומרת ריבי צוק, יו"ר עוצמה, אשר יזמה את העלאתה של הטענה למבחן שיפוטי והיתה שותפה למהלך כולו, מציב אותנו במקום חדש ואופטימי, אך בפנינו עוד אתגרים רבים: הגדלת סכומי ההשתתפות, יישום מהיר, מניעת השלמה מהדיירים ושדרוג שירותי השיקום בדיור.

בעשור האחרון הלך, וגדל הפער בין הסכום ששולם ע"י משרד השיכון כסיוע בשכ"ד, לבין העלויות בפועל. מצב זה גרם להרעה כוללת בשירותי השיקום בדיור לסוגיהם, לצמצום מגוון השירותים, ומנע את פיתוחם וטיובם. מצב זה גרם גם לחוסר יכולתו של משרד הבריאות להוציא לפועל מרכז חדש למתן שירותי שיקום בדיור, והמשרד נאלץ לבטל שלושה מכרזים שונים שפרוסמו ומעולם לא התממשו.

קיומה של חובה עצמאית, של משרד הבריאות, מכוח סל שיקום, לסייע בשכר דירה נידונה בשני הליכי משפט שונים. בשני אלה נטלה עוצמה חלק פעיל ומרכזי בהעלאתה של הטענה, לאחר שזכתה ברשות בית המשפט במעמד של ידיד בית המשפט, כלומר: מי שדעתו נשמעת כמומחה בדבר שבכוחו לייצג אינטרס ציבורי שחשוב שיובא לידיעת בית המשפט. בשני ההליכים כאמור יוצגה עוצמה, על ידי יו"ר העמותה, באופן נפרד ועצמאי מכל המעורבים האחרים, על מנת שתוכל להשמיע קול ברור ובלתי תלוי.

לשמחתנו בג"צ קיבל את עמדת עוצמה:

" מקובלת עלינו עמדת העותרות ועמותת "עוצמה" לפיה סעיף ב(2) לתוספת לחוק השיקום מטיל על משרד הבריאות חובה לסייע במימון שכר דירה לנכי נפש הזכאים לכך. כן מקובלת עלינו טענתן כי חובה זו אינה מותנית בקיומו של מקור תקציבי ... וכי הסכום המוענק מכוחה הוא בבחינת תוספת לכל סכום לו זכאים המשתקמים מכוח הסדרים אחרים, לרבות מכוח נוהל משרד הבינוי והשיכון".

בסמוך לאחר הגשתה של העתירה לבג"צ גובשה במשרד הבריאות טיוטת החלטה של ועדת התעריפים על פיה יוגדל שכר הדירה המשולם לספקי השירות בהוסטלים, אך חיוב זה יוטל במלואו על דיירי ההוסטל, על רקע העליה בקצבאות, משמע יד אחת נותנת והשניה לוקחת. עוצמה הביעה התנגדותה הנחרצת לסבירותו ולחוקיותו של מהלך זה ואף הביאה את הדברים בפני הבג"צ.

בסופו של יום, משרד הבריאות, שהבין כי בית המשפט יחייבו בהשתתפות זו בשכ"ד, הודיע כי גיבש מתווה לפיו יעביר 100 ₪ עבור כל מתמודד בהוסטל, ו- 230 ₪ עבור כל מתמודד בדיור המוגן (באופן שביחד עם השתתפות משרד השיכון יזכו מתמודדי הדיור המוגן בסיוע לשכר דירה בסכום כולל של 1,000 ₪). כאמור, הבשורה היא שבית המשפט נקט עמדה עקרונית באשר לחובת משרד הבריאות להוסיף מתקציבו לשכר הדירה. הוא השאיר לצדדים לדון על גובה ההשתתפות, כי נושא זה לא התברר בדיון המשפטי הנ"ל.

ריבי צוק מדגישה כי זה צעד ראשון והמאבק עוד נמשך שכן ברור שהסכום שקבע משרד הבריאות אינו מספיק ביחס לעלויות השכירות כיום ויש להיאבק נגד הניסיון להשלים את הפער מכיסם המצומק של המתמודדים, לדאוג ליישום מהיר ולפעול לשיפור תנאי הדיור (כמו סטנדרט ברור של יחיד בחדר), השתתפות בסכום של 230 ₪ גם בקהילה תומכת, הבטחת קיומן של דירות ספק בדיור המוגן, והגדלת ההיצע.

הישג תקדימי זה של עוצמה הינו דוגמה ליכולות של עמותת סינגור להביא לשינויים מהותיים בחקיקה, בהכרה בזכויות ובעקבותיהם לשיפור מצבם ועניינם של המתמודדים.